

Maahanmuuton ministerityöryhmä

Lapsiasiavaltuutetun arvio yksin maahan tulleiden turvapaikkaa hakevien lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumisesta

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991), joka on lailla voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Tehtävässään lapsiasiavaltuutetun tulee seurata lainsäädäntöä ja yhteiskunnallista päätöksentekoa sekä arvioida niiden vaikutuksia lasten hyvinvointiin sekä aloittein, neuvoin ja ohjein kehittää yhteiskunnallista päätöksentekoa lasta koskevissa asioissa ja edistää lapsen edun toteutumista yhteiskunnassa.

Lapsiasiavaltuutettu arvioi turvapaikkaa hakevien lasten oikeuksien toteutumista perustuen yleisiin huomioihinsa turvapaikkatilanteen kehittymisestä, ryhmäkodeissa asuvien lasten tapaamiseen, vastaanottokeskusvierailuihin, viranomaistiedonvaihtoon sekä järjestöiltä saatuihin arvioihin.

Suomeen tuli vuoden 2015 aikana ennätysmäärä lapsia ilman huoltajaa, yhteensä 3024 lasta. Kaikkiaan turvapaikanhakijoita saapui Suomeen hieman yli 30 000, joista arviolta noin 10 prosenttia oli lapsia.¹ Tämän vuoden puolella maaliskuun loppuun mennessä lapsia saapui maahan 177 ilman huoltajaa. Vaikka tulijoiden määrä on vähentynyt selkeästi tämän vuoden puolella, on edelleen tärkeää kiinnittää huomioita sekä vastaanottovaiheeseen että kehittää erityisesti kotouttamista. Näin voidaan taata kaikille lapsille turvalliset ja terveelliset kasvu- ja elinolosuhteet.

Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että kotouttamisessa hyödynnetään ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajanuorten kokemuksia integroitumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan ja pyritään välttämään aiemmin tehdyt virheet ja puutteet kotouttamisprosessissa.²

Perustelut lapsiasiavaltuutetun kannanotoille

YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita, ellei lapsen soveltuvien lakien mukaan lapsi ole saavuttanut täysi-ikäisyyttä aikaisemmin (1 artikla). Lapsen oikeuksien yleissopimuksen 4 artiklan mukaan sopimusvaltiot ovat sitoutuneet ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin lainsäädännöllisiin, hallinnollisiin ja muihin toimiin yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien toteuttamiseksi.

Suomen perustuslain (731/1999) 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Säännös ulottaa julkisen vallan turvaamisvelvollisuuden perustuslain 2 luvussa säädettyjen perusoikeuksien ohella Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa turvattuihin ihmisoikeuksiin. Turvaamisvelvoite ulottuu siten lapsen oikeuksien yleissopimuksessa taattuihin oikeuksiin.

Lapsen oikeuksien komitea on määritellyt seuraavat artikkelit perustavanlaatuisiksi yleisperiaatteiksi lapsen oikeuksien yleissopimuksen täytäntöönpanossa:

- **lapsen edun ensisijaisuus** kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia (3(1) artikla)
- **lapsen oikeus syrjimättömyyteen** ilman minkäänlaista lapsen, hänen vanhempiensa tai muun laillisen huoltajansa ominaisuuteen tai muuhun seikkaan perustuvaa erottelua (2 artikla)
- **lapsen oikeus osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluksi** ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla, erityisesti lapselle on annettava mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä (12 artikla),
- **lapsen oikeus elämään sekä henkiinjäämiseen ja kehittymiseen** mahdollisimman täysimääräisesti (6 artikla)

Lapsen oikeuksien yleissopimusta tulee tulkita kokonaisuutena. Yleissopimuksen täytäntöönpanoa ja toteutumista valvovan YK:n lapsen oikeuksien komitean mukaan lapsen etu toteutuu, kun kaikki yleissopimuksessa taatut lapsen oikeudet toteutuvat.³ YK:n lapsen oikeuksien komitea on antanut yleiskommentin ilman huoltajaa olevien ja perheestään eroon joutuneiden lasten kohtelusta kotimaansa ulkopuolella.⁴

Lapsen oikeuksien yleissopimuksen 22 artiklan mukaan sopimusvaltiot ovat sitoutuneet ryhtymään tarpeellisiin toimiin taatakseen, että lapsi joka yksin tai yhdessä vanhempiensa tai kenen tahansa muun henkilön kanssa anoo pakolaisen asemaa tai jota pidetään pakolaisena soveltuvien kansainvälisen tai kansallisen oikeuden ja menettelytapojen mukaan, saa asianmukaista suojelua ja humanitaarista apua voidakseen nauttia yleissopimuksessa ja muissa sellaisissa kansainvälisissä ihmisoikeuksia ja humanitaarista oikeutta koskevissa asiakirjoissa tunnustettuja oikeuksia, joiden osapuolia kyseiset valtiot ovat.

Tilannekuva

1. Turvapaikkalainsäädännön muutokset – lapsivaikutusten arviointi puutteellista

Turvapaikanhakijoita koskevaa lainsäädäntöä kehitetään jatkuvasti ja nopeaan tahtiin. Parhailaan käsiteltävänä olevat muutokset koskevat muun muassa perheenyhdistämistä, kielteisistä turvapaikkapäätöksistä valittamista ja säilöönottoa. Lainsäädäntötoimien yhtenä tavoitteena on vähentää Suomeen tulevaa turvapaikanhakijoiden määrää. Näillä hankkeilla on lähes poikkeuksetta vaikutusta lasten asemaan.

Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan lainsäädäntömuutosten valmistelun yhteydessä lapsivaikutusten arviointia ei ole tehty riittävästi, usein se on jäänyt tekemättä kokonaan. Kiireellisellä aikataululla ja ainakin osittain toisistaan irrallisina edistettävien lakimuutosten yhteydessä vaikutusarviointi on haastavaa, mutta siitä huolimatta arviointi olisi aina tehtävä huomioiden sekä kulloinkin valmisteilla oleva muutos sekä kaikki turvapaikkalainsäädäntöön jo tehdyt ja meneillään tai suunnitteilla olevat muutokset kokonaisuutena. Lapsivaikutusten arvioinnin avulla voidaan luoda kokonaiskuva muutosten yhteisvaikutuksista ja valita vaihtoehdot, jotka tukevat lasten hyvinvointia ja kotouttamista parhaalla mahdollisella tavalla. Lapsivaikutusten arviointi perustuu lapsen oikeuksien yleissopimuksessa määriteltyyn lapsen edun käsitteeseen ja sen huomioon ottamiseen kaikessa hallintotoiminnassa.

2. Yksin maahan tulleiden lasten edustajia tarvitaan lisää ja edustajien osaamista parannettava

Yksin maahan tulleet lapset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Viime syksyn vastaanottoon liittyvistä ongelmista opittiin, ja näyttäisi siltä, että vastaanotto on tällä hetkellä hallitumpaa. Tähän on luonnollisesti vaikuttanut tulijoiden määrän selkeä vähentyminen.

Yksin maahan tulleelle alaikäiselle turvapaikanhakijalle on määrättävä edustaja (laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 746/2011, 39 §). Edustajan tehtävänä on valvoa lapsen edun toteutumista. Edustajia ei ole riittävästi saatavilla. Kaikille lapsille ei ole voitu määrätä edustajaa riittävän nopeasti ja yhdellä edustajalla voi olla kymmeniä edustettavia. Edustajilla ei ole riittävästi aikaa tavata edustamiaan lapsia. Perehdytystä edustajien tehtäviin on järjestetty pääasiassa järjestöjen toimesta. Edustajien pohjakoulutus, edustajakoulutus ja osaaminen vaihtelevat suuresti.

Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan edustajien määrää tulisi lisätä vastaamaan paremmin yksin maahan tulleiden lasten määrää. Edustajien osaamiseen ja koulutukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Eri-ikäisillä ja erilaisista, usein traumaattisistakin taustoista lähtöisin olevilla lapsilla on tarpeita, jotka edustajaa määrättäessä on otettava huomioon, vaikka edustajan vastuulla ei olekaan lapsen päivittäinen hoito, kasvatusta ja muu huolenpito. Edustajan on hallittava jatkuvasti muutoksen alla oleva turvapaikan hakijoita koskeva lainsäädäntö ja hänen tulee olla perillä kunkin edustamansa lapsen yksilöllisestä tilanteesta, jotta hän voi valvoa tehokkaasti lapsen edun toteutumista. Edustajalla on oltava riittävästi aikaa tavata edustettavia ja olla kunkin edustamansa lapsen tavoitettavissa. Edustajatoiminnan ongelmat hidastavat oleskelulupapäätösten saamista.

Lapsiasiavaltuutettu esittää, että Valtiontalouden tarkastusvirasto arvioisi edustajatoiminnan järjestämisen.

3. Asuminen on järjestettävä lapsen tarpeet huomioon ottaen

Uusia vastaanottokeskuksia perustettiin viime talvena lukuisia, 31.12.2015 yksiköitä oli toiminnassa 212 (31.12.2014 yksikköjä oli 28 kpl). Turvapaikanhakijoita on saatettu siirtää vastaanottokeskuksesta toiseen, kun uusia yksiköitä on perustettu tai joitain on lakkautettu. Lapsille muutto paikasta toiseen jo valmiiksi hämmentävässä tilanteessa voi olla hyvin stressaavaa. Jos lapsi on ehtinyt aloittaa esimerkiksi koulukäynnin, joutuu hän jättämään tutuksi tulleet kaverit ja opettajan ja sopeutumaan jälleen uuteen ympäristöön. On mahdollista, että uudessa asuinpaikassa ei esimerkiksi koulukäynti järjestykään saman tien. Muuttaminen voi olla kuormittavaa myös vanhemmille, jotka usein kielitaidottomina joutuvat jälleen kerran huolehtimaan uuteen asuinpaikkaan asettumisesta. Tämä heijastuu väistämättä lapsiin. Tilanne on erityisen vaativa yksin maahan tulleelle lapselle.

Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että lasten ja lapsiperheiden asumisjärjestelyitä suunnitellaan siten, että pysyvyys voidaan varmistaa mahdollisimman hyvin. Asuinpaikkaa valittaessa tulee huomioida erityisesti lapsen oikeus turvalliseen ja terveelliseen asuinympäristöön sekä lapsen oikeus opetukseen. Asumisyksiköiden henkilöstön osaamista tulee kehittää vastaamaan entistä paremmin turvapaikanhakijalasten tarpeita. Uusia asumisyksiköitä perustettaessa on huolehdittava, että henkilöstöllä on alusta alkaen tarvittava osaaminen ja valmiudet huolehtia lapsista. Erityisen kriittinen vaihe liittyy siirryttäessä oleskelulupavaiheeseen, jolloin kunnat lähtökohtaisesti kilpailuttavat asumispalveluiden järjestämisen. Tämä voi johtaa tutuiksi tulleiden ammattilaisten vaihtumiseen erityisesti, mikäli kilpailutuksessa kiinnitetään yksipuolisesti huomiota vain palvelun hintaan laadun sijaan. Turvapaikanhakijoille suunnattujen palveluiden järjestämisessä on kiinnitettävä huomiota palvelutarpeiden pitkäjänteisyyteen. Tämä koskee muun muassa alaikäisten vastaanottokeskuksina toimivien yksiköiden mahdollisuutta jatkaa kotouttamispaikkoina. Lasten ja nuorten siirtymiset yksiköistä toiseen heikentävät heidän mahdollisuuttaan kiinnittyä paikkakunnalle ja siellä syntyneisiin verkostoihin.

Lapsiasiavaltuutetun tietoon on tullut, että yksin maahan tulleille alaikäisille ei kaikissa tapauksissa oleskeluluvan saamisen jälkeen ole järjestynyt vakinaista asuntoa kunnasta. Heillä voi olla osoitteena poste restante eli noutopostipalvelu. Käytännössä nämä yksin maahan tulleet alaikäiset ovat suurella riskillä syrjäytyä, jäädä vaille tarvitsemiaan palveluita ja koulutuspaikkaa. Kuntien tulee huolehtia kunnassa ilmenevän tarpeen mukaisesti siitä, että asuntoja on nuorille riittävästi ja että ne olisivat mahdollisimman pysyviä.

Tilanne kuntapaikkojen suhteen on kriittinen. Kuntapaikkoja ei ole riittävästi. Kuntapaikat eivät vielä merkitse, että perheryhmäkodit tai tuetun asumisen yksiköt ovat olemassa.

4. *Perhemajoitus vaihtoehdoksi*

Yksin maahan tullut turvapaikkaa hakeva lapsi tai oleskeluluvan saanut lapsi voidaan voimassa olevan lain-säädännön mukaan sijoittaa perhehoitolain mukaiseen perhehoitoon, jos hän on lastensuojelulain mukai-sen sijaishuollon tarpeessa. Yksin maahan tulleen turvapaikkaa hakevan tai oleskeluluvan saaneen lapsen sijoittamista perhehoitoon ei kuitenkaan Suomessa edistetä hallinnon suunnalta aktiivisesti.

Lapsiasiavaltuutetun arvion mukaan perhemajoituksesta tulisi luoda yksi vaihtoehto lapsen asumiselle. Lapsiasiavaltuutetun arvion mukaan tämänhetkisessä pohdinnassa perhemajoituksen järjestämisestä nou-sevat liiaksi esille vain siihen sisältyvät riskit, ei niinkään kokonaisarvio perhemajoituksen mahdollisista sekä myönteisistä että kielteisistä puolista. Perheiden valintaan ja kouluttamiseen sekä tuen tarpeeseen sijoituk-sen aikana tulee kiinnittää erityistä huomiota.

5. *Sosiaali- ja terveyspalvelut, varhaiskasvatus sekä osallistuminen opetukseen on varmistettava*

Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että turvapaikanhakijoille kuuluvat terveydenhuollon sekä sosiaalihuollon palvelut. Lasten ja vanhempien terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen edistää heidän kotoutumistaan. Tur-vapaikanhakijoiden tarvitsemat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut järjestetään pääasiassa vastaanotto-yksiköissä. Palveluita ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Kunnalliset palvelut ovat tietyin ehdoin turva-paikanhakijoiden käytettävissä.⁵ Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut ovat keskeisiä turvaamaan lasten terveyttä ja hyvinvointia.

Lapsiasiavaltuutettu pitää myönteisenä, että sosiaali- ja terveysministeriö antoi ohjeistuksen kunnille, kun kävi ilmi, että kaikilla vastaanottopaikkakunnilla ei lastensuojelun palveluita annettu niitä tarvitseville tur-vapaikanhakijalapsille. Kuntainfossa todetaan, että *”[j]os turvapaikanhakijalapsella todetaan lastensuojelun tarve, lastensuojelun järjestämisestä vastaa kunta. Kunnan lastensuojelun viranomainen toimii tällöin yh-teistyössä vastaanottokeskuksessa työskentelevien sosiaalihuollon ammattihenkilöiden kanssa.”*⁶ Turvapai-kanhakijalasten oikeutta saada tarvitsemiaan lastensuojelun palveluita ja muita matalan kynnyksen sosiaa-lipalveluita on syytä seurata aktiivisesti.

Varhaiskasvatuksella voidaan tukea tehokkaasti lasten kotoutumista ja kielen oppimisista sekä muuta kehi-tystä ja hyvinvointia. Lapsiasiavaltuutetun tietojen mukaan turvapaikanhakijaperheiden lapset eivät osallis-tu varhaiskasvatukseen läheskään samassa määrin kuin kantasuomalaisten perheiden lapset. Varhaiskasva-tusta ei ole yhdenvertaisesti tarjottu turvapaikanhakijoille kaikissa kunnissa. Lapsiasiavaltuutettu pitää tär-keänä, että turvapaikanhakijaperheille kerrotaan varhaiskasvatuksesta ja sen hyödyistä lapselle, sekä kan-nustetaan heitä osallistumaan varhaiskasvatukseen. Näillä keinoin voidaan lisätä pienten lasten äitien osal-listumista kotouttamistoimintaan entistä aktiivisemmin.

Turvapaikanhakijalasten valmistava opetus on järjestynyt pääasiassa hyvin. Lapsiasiavaltuutettu kiinnittää huomiota siihen, että valmistavassa opetuksessa luokkakoko säilyy riittävän pienenä, jotta lasten yksilölliset tarpeet voidaan ottaa huomioon mahdollisimman hyvin. Turvapaikanhakijalapsilla voi olla taustallaan esi-merkiksi vaikeita traumaattisia kokemuksia, jotka on syytä huomioida opetustilanteissa. Erityisen tuen tar-peen tunnistaminen ajoissa on tärkeää. Opetusryhmät on rakennettava lasten ikärakenne tarpeellisella tavalla huomioon ottaen. Valmistavaa opetusta antavien opettajien koulutuksesta ja opetuksen tuesta muun muassa oppilashuollon palveluin on huolehdittava. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota valmistavasta opetuksesta saadun todistuksen merkitykseen lapselle, nuorelle ja hänen perheelleen. Todistukset on käännettävä valmistavaan opetukseen osallistuneen äidinkielelle.

Lapsiasiavaltuutettu esittää, että valmistavasta opetuksesta säädettäisiin perusopetuslaissa. Näin taattaisiin kaikkien lasten yhdenvertainen oikeus tasokkaaseen valmistavaan opetukseen kaikissa kunnissa. Valmistavan opetuksen järjestäminen ei ole kunnille tällä hetkellä pakollista. Lapsiasiavaltuutetun tietoon on tullut tilanteita, joissa kunta ei ole halunnut järjestää vastaanottokeskuksissa asuville maahanmuuttajille perusopetuksen valmistavaa opetusta.

Turvapaikanhakijalasten nopeasti kasvanut määrä on vaatinut koulutuksen järjestäjiltä ripeää reagoitukykyä opetuksen järjestämisessä. Kunnan velvollisuus on järjestää opetusta kaikille kunnassa oleskeleville oppivelvollisuusikäisille lapsille. Maahanmuuttoviraston määrärahoilla on järjestetty opetusta oppivelvollisuusikäisten ylittäneille. Lapsiasiavaltuutettu on vuoden 2016 vuosikirjassaan ”Eriarvoistuva koulu?” esittänyt pohdittavaksi, että opiskeluaikana tulisi olla nykyistä joustavammin määrättyä.⁷ Oppivelvollisuuden sitominen lapsen ikään nykyisellä tavalla ei olisi enää perusteltua. Tämä loisi koulutuksen järjestäjille selkeämmän velvoitteen huolehtia nykyisen oppivelvollisuusikäisten ylittäneiden lasten ja nuorten toisen asteen koulutuksen järjestämisestä. Oleskeluluvan saaneiden lasten ja nuorten mahdollisuus jatkaa tutuksi tulleessa kouluympäristössä on erityisen tärkeää.

Oppivelvollisuusikäisten ylittäneet lapset jäävät helposti tilanteeseen, jossa heille ei pystytä järjestämään kunnollista koulutusta. Turvapaikkaprosessin aikana tai oleskeluluvan saamisen läheisyydessä täysi-ikäistyneet henkilöt voivat jäädä lähes täysin palvelujen ulkopuolelle. Heidän koulunkäyntinsä on saattanut kestää vain muutaman kuukauden tai he eivät ole käyneet koulua lainkaan. Tämä ryhmä on erityisen haavoittuvassa asemassa.

6. Alaikäisten avioliitot ja haitallisten perinteisten tapojen vähentäminen

Vastaanottoyksiköissä on herännyt jonkin verran epä tietoisuutta, miten suhtaudutaan avioliittoihin tai väitettuihin avioliittoihin, joissa toinen osapuoli, yleensä vaimo, on selkeästi alaikäinen. Näillä pareilla voi olla lapsia. Oikeusministeriössä pohditaan parhaillaan lainsäädännön muutostarpeita tältä osin.⁸

Turvapaikanhakijoille on kerrottava, miten lapsiavioliittoihin suhtaudutaan Suomen lainsäädännössä sekä kulttuurissa. Tilanteisiin, joissa vastaanottoyksiköissä herää huoli lapsen hyväksikäytöstä, on suhtauduttava vakavasti ja ryhdyttävä lastensuojelullisiin toimiin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä alaikäisen vanhemman lasten hyvinvoinnin varmistamiseen.

Turvapaikanhakijoita saapuu maahamme monista eri maista ja hyvin erilaisista kulttuureista. Joissain lähtömaissa tyttöjen ympärileikkaus on edelleen perinteinen tapa. Suomessa tyttöjen ympärileikkaus katsotaan lähtökohtaisesti törkeäksi pahoinpitelyksi. Lapsiasiavaltuutetun tietojen mukaan tapaa noudattavista maista Suomeen tulleiden perheiden tytöt voivat olla vaarassa joutua ympärileikatuksi tai ovat jo maahan tullessa ympärileikattu. Tyttöjä voidaan lähettää ympärileikattavaksi lähtömaahan ja on mahdollista, että joissain tilanteissa leikkauksia on suoritettu Suomessakin.

Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että tietoisuutta tyttöjen ympärileikkauksen vahingollisuudesta ja sen ehdottomasta kiellostä Suomessa on edelleen lisättävä maahanmuuttajataustaisen perheiden keskuudessa, alkaen jo turvapaikanhakuvaiheesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valmiutta ja osaamista ympärileikkattujen tai sen uhriksi joutumisen vaarassa olevien tyttöjen auttamiseksi ja tukemiseksi on lisättävä. Myös opetushenkilöstön tietoisuutta ja osaamista on parannettava näiden tyttöjen tunnistamisen varmistamiseksi riittävän ajoissa. Erityisen tärkeää on huolehtia siitä, että tytöt itse tietävät, että ympärileikkaus ei ole sallittua ja miten ja mistä he tarvittaessa saavat apua.

Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että maahanmuuttajille on kerrottava, miten Suomessa suhtaudutaan poiki- en ei-lääketieteelliseen ympärileikkaukseen ja millä edellytyksin se voidaan suorittaa. Tietoisuutta on syytä

parantaa maahanmuuttajien kanssa työskentelevien piirissä. Tällä hetkellä minimivaatimuksena on noudattaa sosiaali- ja terveysministeriön ohjetta poikien ei-lääketieteellisestä ympärileikkauksesta (STM/242/2015).⁹ Lapsiasiavaltuutettu kannustaa vuoropuheluun maahanmuuttajaryhmien ja uskontokuntien kanssa tämän perinteisen tavan lopettamiseksi tai ajankohtaan, jolloin poika on kykenevä itse päättämään leikkaukseen suostumuksesta.

7. Perheenyhdistämistä ei tule vaikeuttaa lasten kohdalla

Perheenyhdistämisen kriteerien tiukentamista koskeva hallituksen esitys HE 43/2016 vp on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Suomi on sitoutunut lapsen oikeuksien sopimuksen sopimusvaltiona takaamaan, että lasta ei eroteta vanhemmistaan heidän tahtonsa vastaisesti paitsi silloin, kun se on lapsen edun mukaista (9 art). Hallituksen esityksen mukainen toimeentuloedellytysten kiristäminen vaarantaa muun muassa tämän oikeuden toteutumisen käytännössä.

Yksin maahan tulleet lapset ovat erityisen haavoittuvainen ryhmä. Ero perheestä voi vakavasti vaarantaa lapsen terveen kasvun ja kehityksen ja vähimmilläänkin vaikeuttaa ja hidastaa lapsen kotoutumista. Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että perheenyhdistämistä tilanteissa, joissa perheenkokoajana tai perheenjäsenenä on alaikäinen lapsi, ei tulisi vaikeuttaa kiristämällä toimeentuloedellytyksiä ja hankaloittamalla muulla tavoin perheenyhdistämisen hakuprosessia.

Jyväskylä 16.6.2016

Tuomas Kurttila
Lapsiasiavaltuutettu

Merike Helander
Lakimies, lapsiasiavaltuutetun toimisto

JAKELU

Sisäministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Maahanmuuttovirasto
Valtiontalouden tarkastusvirasto

¹ Maahanmuuttoviraston vastaanottotilastot verkossa: http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot/vastaanottotilastot, yksin maahan tulleet alaikäiset 2015: http://www.migri.fi/download/64992_Tp-hakijat_alaikaiset_2015.pdf?516b5d9ed077d388, yksin maahan tulleet alaikäiset 01-03/2016: http://www.migri.fi/download/65762_Tp-hakijat_alaikaiset_tammi_2016.pdf?e5e1539ed077d388

² <http://lapsiasia.fi/tata-mielta/tiedotteet/2016-2/lapsiasiavaltuutettu-maahanmuuttajalasten-ongelmat-sivuutetaan/>

³ CRC/GC/C/14 kohta 4: http://lapsiasia.fi/wp-content/uploads/2015/03/CRS_14.pdf

⁴ CRC/GC/2005/6 verkossa http://lapsiasia.fi/wp-content/uploads/2015/03/CRC_GC_2005_6_julkaisu.pdf

⁵ Ks. esim. <https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/vaestoryhmat/pakolaiset-ja-turvapaikanhakijat/turvapaikanhakijoiden-terveys-ja-hyvinvointi/turvapaikanhakijan-terveys-ja-sosiaalipalvelut>

⁶ http://stm.fi/documents/1271139/2044491/Kuntainfo_2_2016.pdf/98d97a41-10e6-40d0-a5f9-9eb6bcb53d70

⁷ http://lapsiasia.fi/wp-content/uploads/2016/04/LA_vuosikirja_2015-2.pdf

⁸ Oikeusministeriön hankkeesta verkossa <http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/valmisteilla/lakihankkeet/henkilo-perhe-ja/alaikaisenavioliitto.html>

⁹

<http://stm.fi/documents/1271139/1367411/Ohje+poikien+ei+l%C3%A4%C3%A4ketieteellisest%C3%A4+ymp%C3%A4rileikkauksesta.pdf/80fa20c0-1917-4dc0-912d-16cc5fb380eb>